

Vlaams
Parlement

vergadering **C17**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 18 oktober 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over grensoverschrijdend gedrag in de sportsector – 18 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de strijd tegen grensoverschrijdend gedrag in de sport – 25 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Herman Wynants aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een normverstrenging voor rubbergranulaat in kunstgrasvelden – 44 (2018-2019)	9

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over grensoverschrijdend gedrag in de sportsector – 18 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de strijd tegen grensoverschrijdend gedrag in de sport – 25 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag om een stand van zaken, met een aspect dat misschien wat meer politiek is. Er zijn meer sporters die een klacht of een melding omtrent grensoverschrijdend gedrag in hun sportclub hebben ingediend. Dat was te verwachten en zelfs de bedoeling van het beleid dat we het afgelopen jaar uitrolden. Sporters wisten voordien niet waar ze terecht konden met een klacht of een melding. Dat verklaart natuurlijk waarom er, nu alle sportfederaties een aanspreekpunt hebben, meer meldingen zijn.

Maar we konden in de pers ook lezen dat niet alle sportfederaties intussen even ver staan met de uitrol van hun aanpak. Iets meer dan de helft beschikt intussen over een gedragscode. 32 van de 34 andere zijn bezig die op punt te stellen. 36 procent van de sportfederaties zou een draaiboek hebben uitgewerkt om met verschillende scenario's om te gaan. 42 procent beschikt over een tuchtreglement en een tuchtrechtelijk orgaan, maar er wordt ook gekeken naar een overkoepelend orgaan.

Minister, kunt u een overzicht geven van de huidige stand van zaken? Op verschillende vlakken zijn een aantal federaties nog niet in orde. Gaat het daarbij telkens om dezelfde federaties? Welke aansporingen hebt u de achterblijvers al gegeven?

De Vlaamse Sportfederatie werkt samen met een advocatenkantoor om de optie van een overkoepelend orgaan te bekijken. Hoe staat u daartegenover? Is het belangrijk dat alle federaties zich daar meteen bij zouden aansluiten, of kan een kopgroep het voortouw nemen? Gaat het hier enkel over een overkoepelend orgaan, of ook over een overkoepelend tuchtreglement, dat dan in alle sporten zou gelden?

– Bart Caron treedt als voorzitter op.

Net voor het zomerreces stemde het parlement over een decreet dat van toepassing is op het beleidsdomein Sport en ook een resolutie met aanbevelingen. Belangrijk daarbij is dat we de verplichtingen die u al oplegde, daarmee ook decretaal verankeren. Die decretale verplichtingen, namelijk het voeren van een integriteitsbeleid en het inrichten van een aanspreekpunt integriteit, treden pas in werking in 2022 en vereisen ook nog een uitwerking door de Vlaamse Regering. Plant u daarvoor al een initiatief of ziet u het als een beter idee om dat pas later te doen, zodat er ook geleerd kan worden uit de ervaringen van wat de federaties nu uitrollen? De resolutie met aanbevelingen vraagt ook duidelijk aan de Vlaamse Regering om het uittreksel van het strafregister, namelijk het model bestemd voor het uitoefenen van een activiteit in contact met minderjarigen, te verplichten voor werknemers die in loondienst zijn of voor hen die als zelfstandige werken, én die een verantwoordelijkheid dragen over minderjarigen.

Bent u al gestart met de uitwerking van deze aanbeveling, om het ook echt verplicht te maken in de sportsector?

De voorzitter: Ik geef graag het woord aan mijn YOUCA-studente die even de voorzittershamer zal hanteren.

Jade Dewachter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Ik vind dat het voorzitterschap bij elke persoon die het waarneemt, rasse schreden vooruit zet.

Minister, ik heb een vraag die in grote mate gelijkloopt met die die collega Bajart zojuist stelt. We hebben vorig zittingsjaar een speciale commissie opgericht rond de problematiek van grensoverschrijdend gedrag in de sport, en later veel ruimer, om een aantal aanbevelingen te doen en maatregelen te nemen. Onder andere daardoor is er een grotere bewustwording gekomen en is ook het aantal meldingen sterk gestegen. Op het moment dat ik mijn vraag indiende, had ik cijfers van een vijftigtal meldingen, terwijl er in de andere jaren minder dan vijf waren. Dat is op zijn minst al het topje van de ijsberg, vermoed ik.

Ik heb vijf concrete vragen, een beetje dezelfde als die van collega Bajart, maar op een andere manier. Alle 74 erkende sportfederaties hebben intussen een aanspreekpunt integriteitsbeleid (API), waar leden met vragen, klachten of opmerkingen rond grensoverschrijdend gedrag terecht kunnen. Op welke manier worden deze API's zelf ondersteund en hoe wordt er voor onderlinge kennisuitwisseling gezorgd?

Nog maar de helft van de sportfederaties heeft een gedragscode uitgewerkt. Wat is de verklaring van de trage gang van zaken bij sommige? Zo zouden er twee nog niet eens gestart zijn met het proces voor de opmaak hiervan.

Een volgende vraag gaat over de handelingsprotocollen. Twee derde van de sportfederaties zou hiervan nog werk moeten maken. Op welke wijze worden ze hiervoor door Sport Vlaanderen ondersteund?

Voor een tuchtorgaan vragen sportfederaties en de Sportraad om met één overkoepelend orgaan in plaats van één orgaan per federatie te werken. Hoe staat u tegenover deze vraag?

Op welke wijze wordt er werk gemaakt van de bekendmaking van hulp- en informatielijnen zoals 1712, nupraatikerover.be en Awel bij de sportfederaties en de clubs, een van de aanbevelingen in de resolutie die we in juli hebben goedgekeurd?

Jade Dewachter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Via mijn persbericht heb ik proactief over de stand van zaken en de vorderingen van de sportfederaties gecommuniceerd. Dit gebeurde op basis van de informatie die de federaties aan Sport Vlaanderen in de maand juni bezorgden en die vervolgens door Sport Vlaanderen verwerkt werd. Op dit moment rondt Sport Vlaanderen de bilaterale gesprekken in het kader van de update van het beleidsplan voor 2019 met de gesubsidieerde sportfederaties af. Ook daar werd gesproken over het aspect seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG). Een volgend formeel rapporteringsmoment, ook voor de erkende niet-gesubsidieerde sportfederaties, betreft de rapportering over het beleidsplan tegen eind maart 2019.

Ik wil in dezen niet in termen van 'achterblijvers' spreken. Uiteraard moeten we zorgen dat het doelstellingenkader geïmplementeerd wordt. Wat ik wel positief

vind, mijnheer Bajart, is dat mij geen federaties gemeld werden die totaal niet zouden werken rond deze thematiek. Iedereen is ermee bezig, maar het sportfederatielandschap is erg divers. Elke sportfederatie is anders en heeft haar structuren en eigenheden. Er zullen dus steeds wat verschillende snelheden en verschillende ondersteuningsnoden zijn. Uit de rapportering bleek bijvoorbeeld duidelijk dat de gesubsidieerde federaties – terecht en gelukkig maar – al verder staan dan de erkende niet-gesubsidieerde.

Het doelstellingenkader is ook logisch opgebouwd, mijnheer Poschet. Daarom is er een zekere chronologie. Een aanspreekpersoon integriteit, afgekort als 'API', binnen de federatie was een duidelijke eerste stap. Zoals u weet, hebben we de verdere ontwikkeling van het profiel en de opleiding van deze API's via Sensoa en ICES vanaf het najaar 2017 ondersteund. Dit resulteerde in de eerste opleidingsmomenten in maart van dit jaar. Daarnaast versterkten we ook ICES zelf met extra middelen en een extra vte om het integriteitsthema op te nemen, in het bijzonder naar de API's toe. Ze hebben als het ware een super-API kunnen aannemen, die de andere kan ondersteunen.

Zo staan in het beleidsplan van ICES volgende acties: API's op sectorniveau binnen sportfederaties opleiden en ondersteunen via een opleiding, een handleiding en het faciliteren van onderlinge kennisdeling; als backoffice fungeren voor API's op sectorniveau bij cases inzake integriteit; een structureel opvolgingssysteem voor cases ontwikkelen en uitrollen via de opgeleide API's op sectorniveau. Op die manier heeft ICES de mogelijkheid om extra ondersteuning te geven aan wat er op sectorniveau gebeurt. ICES organiseert ook terugkomdagen en intervisie met de pool van API's.

Vorming, preventie en sensibilisering zijn de volgende stappen. Dit voorjaar werden een aantal ondersteunende documenten ontwikkeld. Naar aanleiding van de bevraging stellen we vast dat sommige federaties het moeilijk hebben om met deze documenten concreet aan de slag te gaan en tot op clubniveau door te geven. ICES werkt dit nu nog verder uit in de vorm van een ondersteuningspakket voor sportfederaties, met bijzondere focus op het uitrollen naar hun clubs. Leidende principes hierbij zijn: laagdrempelig qua taal en inhoud, hapklaar qua vorm, verschillende dimensies en in samenwerking met de sector.

Het uitwerken van gedragscodes per federatie vraagt tijd. Ik verkies hier echter kwaliteit boven snelheid. Ik leid uit de rapportering alvast af dat bijna alle federaties aangeven met gedragscodes bezig te zijn. De laatste twee federaties zullen worden opgevolgd en zullen via ICES de nodige ondersteuning krijgen bij de verdere uitwerking van hun gedragscode.

Het handelingsprotocol vormt samen met het tuchtsysteem het sluitstuk. Dit zijn meteen de moeilijkste items uit het doelstellingenkader. We hebben in de handleiding voor de federatie-API's reeds een voorzet van handelingsprotocol ontwikkeld. Ook dit moet elke federatie vertalen in functie van haar eigenheid en in functie van haar relatie met haar clubs. En ook hierbij zal ICES verder de nodige ondersteuning bieden.

Zo kom ik tot de vragen over het gezamenlijk tuchtorgaan, want dat is het zesde en laatste punt. Ik sta uiteraard positief tegenover een intentie van de Vlaamse Sportfederatie (VSF) om een overkoepelend tuchtorgaan op te richten. Uit de monitoring die we hebben gedaan, blijkt dat de vele federaties daar ook vragen de partij voor zijn. Ik denk dat het ook opportuun is om expertise en ervaring in één orgaan te bundelen. Ik denk dat dat beter is dan dat we voor iedereen apart een tuchtorgaan zouden gaan organiseren. Maar ik laat het aan de sportfederaties om te kiezen of ze daarbij aansluiten of niet. Als ze niet wensen aan te sluiten, moeten ze uiteraard een eigen tuchtorgaan organiseren.

Er is via de opdracht van Sport Vlaanderen ook al gewerkt aan een model van tuchtreglement. Ook hier kan elke federatie zijn interne reglementering daarvoor aanpassen, en ook bekijken of dat nodig is. Zo kunnen ze weten of de grensoverschrijdende dossiers daar behandeld kunnen worden. Maar ik bekijk in elk geval samen met Sport Vlaanderen, met VSF en met ICES hoe we de federaties bij de uitwerking en bij de concrete implementatie kunnen ondersteunen met de nodige juridische expertise.

Collega Bajart, ik kom dan tot uw vraag omtrent de bijzondere commissie. Ik wil die bijzondere commissie bedanken voor de werkzaamheden die zij al heeft verricht, en ook voor het feit dat zij besliste om over de verschillende sectoren heen te werken.

Mijnheer Bajart, het is in 2021, en niet in 2022, dat de volgende olympiade aanvangt en dus een decreetswijziging in werking zal treden. Ik wil de federaties tijdig duidelijkheid verschaffen over het concrete doelstellingenkader dat uiterlijk tegen 2021 verwacht wordt. En ik heb daarom aan Sport Vlaanderen de opdracht gegeven om de voorbereidingen voor die uitvoeringsbesluiten in overleg met ICES op te starten, zodat we die – hoop ik – nog deze legislatuur kunnen bekrachtigen.

Wat de aanbeveling rond het uittreksel van het strafregister betreft: de resolutie zegt dat elke werknemer en zelfstandige die verantwoordelijkheid draagt over minderjarigen, dat uittreksel zou moeten geven. Dat is zonder twijfel een beleidsoverschrijdend gegeven. Binnen de regering hebben we gezegd dat we dat thema van integriteit ook beleidsoverschrijdend gaan bekijken. Ik zou mijn collega's van welzijn, onderwijs, jeugd en cultuur vragen om ook aandacht te hebben voor dit element van de uitvoering van die resolutie, zodanig dat dat effectief uitgevoerd wordt. Maar ik ga dat niet apart voor sport doen; we gingen dat doen voor een breder, beleidsoverschrijdend gegeven. Ik ben daar niet de trekker, maar ik zal zeker duwen voor dat aspect.

Ten slotte kom ik bij de vraag van mijnheer Poschet, omtrent de hulp- en informatielijnen. Zoals ik al heb aangegeven, denk ik dat preventie, vorming, en sensibilisering zonder twijfel belangrijke aspecten zijn van ons integriteitsbeleid. Daar wordt ook sterk op ingezet, zowel bij de vorming van onze API's als bij de concrete ondersteuning naar de sector toe. We blijven de kanalen die er zijn naar voren schuiven. Idealiter kan de sporter dus bij heel wat kanalen terecht. Hij kan terecht bij een vertrouwensfiguur in de club, in de mate dat die al georganiseerd is, en in elk geval ook bij de API van de federatie. Je hebt de hulplijnen, zoals 1712 en Awel, en je hebt ook de hulpverlening, zoals een vertrouwenscentrum of een zorgcentrum seksueel geweld. Wat dat laatste betreft wil ik ook verwijzen naar het nieuwe communicatieplatform 'WAT WAT', dat de minister van Jeugd op 1 oktober specifiek naar jongeren lanceerde. Ik denk dus dat er heel wat aanspreekpunten zijn, en dat die ook ondersteund worden.

ICES en de nieuwe coördinator voor 1712 hebben reeds samengezeten om de nodige afspraken te maken. De 'super-API', zoals ik daarstraks al heb gezegd, zal bij ICES ook alvast een go-between zijn, en een brugfunctie hebben tussen de hulplijn 1712 en de sportsector. Verder moeten we ervoor zorgen dat de campagnes van 1712 ook voldoende herkenbaar zijn, en verspreid worden naar de sportsector toe.

Ik denk dat ik u hiermee een inzicht heb gegeven. Ik moet eerlijk zeggen: ik denk dat we vanuit de sport bijna een voorloper kunnen worden genoemd op vlak van de mogelijkheden die er zijn rond wat we allemaal verwerpelijk vinden, namelijk grensoverschrijdend gedrag. We hebben eigenlijk toch wel serieuze vorderingen gemaakt in dat geheel, en ik ben daar wel blij om. We zijn er nog niet,

en we zullen er nooit helemaal zijn. We moeten altijd stappen blijven zetten, maar ik denk dat we wel goed gestart zijn.

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Minister, bedankt voor uw antwoord. Het is zoals u zegt: het werk is niet af en zal nooit af zijn. Ik wil in deze dimensie een aantal zaken onderstrepen. Ten eerste volg ik u: er is geen enkele federatie die geen initiatief heeft genomen. Dat op zich is al bewonderenswaardig. Ten tweede, en dat hebt u zelf ook aangebracht, is het zo dat de realiteit verschillende structuren heeft, met verschillende snelheden en verschillende ondersteuningsnoden. U hebt ook aangebracht dat alle, of bijna alle federaties bezig zijn met de gedragscode, wat natuurlijk ook goed is.

Verder noteer ik ook dat u ertoe aanspoort om de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten op te starten. En dan het laatste punt: ik ga ervan uit dat het initiatief rond het attest van goed gedrag en zeden, weliswaar met de andere beleidsdomeinen, nog deze legislatuur zal landen.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik denk dat het verzamelen en delen van kennis en knowhow heel belangrijk is. Het is goed dat we hiervoor op ICES en Sensoa kunnen rekenen, en vooral dat dat tot op het clubniveau, het dichtst bij de sporter zelf geraakt.

Met betrekking tot de gedragscodes hebt u gezegd dat de kwaliteit primeert op de snelheid. Dat zou een vreemde redenering kunnen zijn, als je dan zegt dat degenen die het snelst klaar zijn, het slechtste werk geleverd hebben. Mijn vraag is: wat zijn de specifieke redenen van degenen die nog niets hebben gedaan? Heeft dat misschien te maken met de aard van de sport die wordt aangeboden? Zijn dat minder contactsporten? Ik weet niet of u daar iets over wilt of kunt zeggen. Het gaat er niet om om sportfederatie X of Y aan de schandpaal te nagelen.

Het is heel positief dat u er voorstander van bent dat er één tuchtorgaan komt, maar dat u vooral de vrijheid laat om bottom-up, van onderuit, de sportfederaties daarover te laten beslissen en zelf vanuit hun eigen gezond verstand die beslissing te nemen. Ik hoop dat ze daaraan meewerken en dat er goede onderlinge uitwisseling is van bijvoorbeeld dat model van tuchtreglement, zodat er geen dubbel werk wordt gedaan.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord. Het werk dat we de afgelopen maanden hebben gedaan met de tijdelijke commissie, was heel nuttig, maar ik vrees dat dat het gemakkelijke gedeelte was. Nu komt het moeilijkste: het uitrollen en het opvolgen van alles, en er vooral ook voor zorgen dat alles ook effect zal hebben.

Ik ben blij met uw antwoord. Het is heel goed om te horen dat er van alles in beweging is gezet. We zullen ook goed moeten monitoren of dat effectief de situatie verbetert en verandert. Mijn bijvraag gaat over iets dat ermee te maken heeft, maar dat nog niet is aangehaald. In de commissie hebben we ook gehoord dat de plek van slachtoffers en het feit dat zij kunnen getuigen, hun verhaal kunnen doen en gehoord worden, heel belangrijk is. Op het vlak van sport hadden we hier de afgelopen tijd het project van VOICE Vlaanderen van Tine Vertommen. Dat was een ongelooflijk sterk project, dat wij allemaal erkennen en dat u zelf ook meermaals hebt aangehaald. Het project bestaat nu niet meer in die hoedanigheid. Hebt u achteraf nog contact gehad met de mensen van VOICE

Vlaanderen? Zo niet, hebt u concrete plannen om het werk dat zij hebben gedaan, mee te nemen in de volgende stappen, om ervoor te zorgen dat die slachtoffers nog altijd op de juiste manier gehoord zullen worden op sportvlak?

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik dank de collega's voor hun vraag. Het is goed dat we de stand van zaken hier op geregelde tijdstippen bespreken. De positivo in mij komt vandaag naar boven, als ik zie dat de meeste federaties echt wel aan de slag zijn gegaan, sommige al met heel grote sprongen. Ik wil van dit moment gebruikmaken om die sportfederaties te bedanken, hen een hart onder de riem te steken en hen aan te moedigen om zeker verder te gaan op de ingeslagen weg en in deze materie zeker niet te verzwakken.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik geef nog een paar korte reacties, ten eerste over de gedragscode. Het feit dat er daar een verschil is, komt doordat sommige federaties daar al mee bezig waren en andere van nul moesten beginnen. Dat maakt een verschil. Natuurlijk spelen ook de aard van de sport en de aard van het bestuur mee. We hebben de laatste dagen nog gehoord dat het ene bestuur het andere niet is. We gaan altijd ondersteuning bieden. We eisen dat het er komt. En het ene gaat wat rapper dan het andere, maar meer is het niet. Ik blijf erbij dat wij in Sport al heel ver staan. Als ik vergelijk met andere sectoren, waren wij toch bij de eersten om met een aantal zaken naar voren te komen.

Wat betreft de tuchtcommissie: ik ben het daarmee eens. Ik ga zelf geen push geven. Ze moeten dat bottom-up zelf kiezen. Maar het moet er wel zijn. Als ze het samen doen en zo expertise bundelen, waarom niet? Ik ben eigenlijk wel voorstander. Maar als iemand zegt dat het bij hen wat specifiek is dan bij iemand anders, mij ook niet gelaten. Laat maar komen. Ik geef ze daar genoeg vrijheid in.

Collega Annouri, u sprak over het monitoren. Dat doen we ook. De eerste monitoring was de bevraging die we hebben gedaan. We doen een continue opvolging. We voorzien in extra personeel bij ICES. We monitoren dus niet alleen, maar begeleiden het ook, gericht op waar we zien dat er een tekort is. Dat is mijns inziens een heel juiste en goede aanpak die we doen.

Waar kunnen mensen die een getuigenis willen afleggen, terecht? Er zijn voldoende kanalen waar men terecht kan. Ik heb ze ook opgesomd. VOICE heeft een enorme rol gespeeld. Zij hebben ook een rapport afgeleverd. We hebben de mogelijkheden op dat moment zelfs uitgebreid, om nog meer getuigenissen te krijgen. De getuigenissen in sport zijn even goed als getuigenissen voor iemand in een jeugdbeweging, in onderwijs of in welzijn. De ondersteuning gebeurt overigens nooit door VOICE. VOICE ontving de getuigenissen en verwees door. Met wat nu allemaal is opgezet, denk ik dat we voldoende mogelijkheden hebben voor getuigen om die ondersteuning te bieden.

Er is eindelijk meer openheid. Er zijn mogelijkheden gecreëerd. Er is een beleid opgezet rond seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ik bedank jullie daar ook voor, collega's, want jullie hebben dat zeker mee geïnitieerd vanuit de commissie Sport. Ik denk dat we daar een grote stap vooruit hebben gezet.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Herman Wynants aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een normverstrenging voor rubbergranulaat in kunstgrasvelden – 44 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Voorzitter, ik doe op YOUCA-dag hetzelfde als u en laat mijn vraagstelling aan de minister over aan Lare.

Lare Vereecken: De vraag om uitleg gaat over de normverstrenging voor rubbergranulaat in kunstgrasvelden. In deze commissie hebben we al dikwijls de mogelijke gezondheidsrisico's van rubbergranulaat in kunstgrasvelden besproken. Verschillende onderzoeken toonden echter aan dat we niets hoeven te vrezen. U gaf zelf ook de opdracht om de Vlaamse kunstgrasvelden te onderzoeken en ook daar bleken de resultaten ver beneden de wettelijke maximumnorm te liggen.

In juli van dit jaar diende echter het Nederlands Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) een voorstel in bij het Europees Agentschap voor chemische Stoffen om de huidige norm te verstrengen. Uit onderzoek van het RIVM bleek eerder dat het gebruik van granulaat niet gevaarlijk is voor de gezondheid, maar het RIVM waarschuwt nu wel voor ecologische risico's. Voor de acht potentieel kankerverwekkende polycyclische aromatische koolwaterstoffen (paks) wordt een totale concentratielimiet voorgesteld van 17 milligram per kilogram voor rubbergranulaat in kunstgrasvelden en speelpleintjes. De huidige limieten zijn 100 milligram per kilogram voor twee paks en 1000 milligram per kilogram voor de zes andere. Je kunt hier dus wel spreken van een zeer harde verstrenging. Het voorstel moet nu nog door een aantal instanties bekeken worden en gaat dan naar de Europese Commissie en de lidstaten. De bedoeling zou zijn om de beperking vanaf 2020 van kracht te laten gaan in heel de EU.

Minister, hoe staat u tegenover het initiatief van de Nederlandse overheid? Hoe staat de sportsector hiertegenover? Hoe staan de aanleggers van kunstgrasvelden hiertegenover? Hebt u er door uw eventuele contacten met de sector enig zicht op of dit een invloed zal hebben op de kostprijs van kunstgrasvelden met rubbergranulaat? Welke gevolgen kan de verstrenging hebben voor de kunstgrasvelden in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Jullie weten dat Europa bevoegd is voor de REACH-normen. Op vraag van de lidstaten, naar aanleiding van een discussie tijdens een bijeenkomst van de Europese Commissie van maart 2016, bestelde de Europese Commissie een studie bij het European Chemical Agency (ECHA) rond de mogelijke gezondheidsrisico's van het rubbergranulaat in kunstgrasvelden. Deze studie had als doel om stoffen in rubbergranulaten die mogelijk een risico vormen voor de gezondheid van de mens, te identificeren. ECHA concludeerde dat er "zeer weinig reden tot bezorgdheid is" voor sporten op kunstgras en adviseerde wel aan de Europese Commissie om te overwegen de REACH-norm bij te stellen. We hebben dat hier toen besproken, ik denk dat de collega's dat goed weten. De Europese Commissie lanceerde daarop een 'call for evidence'.

In juli 2017 werd dan aangekondigd dat lidstaat Nederland zich engageerde om een voorstel uit te werken voor een herziening van de REACH-norm voor rubbergranulaat. Het is in dat kader dat het RIVM op 20 juli 2018 namens de Nederlandse overheid bij ECHA een voorstel tot aanpassing van de norm heeft ingediend.

Om op uw eerste vraag te antwoorden, collega Wynants, sta ik uiteraard positief tegenover dit initiatief van Nederland. Een dergelijk onderzoek kost tijd, mensen en middelen. Zoals u weet heb ik deze problematiek zelf aangekaart bij de Europese Commissie en op de EU-raad van de ministers van Sport. Het is dan ook positief dat de noodzaak tot aanpassen van de REACH-norm voor kunstgrasvelden nu grondig onderzocht is en dat er een concreet voorstel voorligt.

Nederland probeert met het voorstel een norm voor paks te bepalen waarover daarna geen discussie meer kan bestaan. Collega's, vandaag is het zo dat we er allemaal wel iets van weten en dat we van alles horen, maar er is altijd discussie: gaat die norm ver genoeg, gaat die norm niet ver genoeg, is die goed, moeten we geen voor afnames doen, moeten we niet dit, moeten we niet dat? Mochten we een houvast hebben, dan denk ik dat iedereen, of hij nu producent is van granulaat, leverancier van die grasvelden of eigenaar van kunstgrasvelden, of hij nu sporter is of politicus, blij zou zijn dat we eindelijk een norm hebben waar iedereen van zegt: 'Dat is de norm, we gaan daar niet meer over discussiëren.' Dat is het sterke van die zaak.

Ik wil benadrukken dat we vandaag nog maar spreken over een voorstel. Het is nog niet goedgekeurd. Nederland heeft iets uitgewerkt dat door twee wetenschappelijke comités moet worden besproken. Op basis van de opinie van die comités zal de Europese Commissie daar in het najaar van 2019 een uitspraak over doen. Ze kan het voorstel volgen, niet volgen of gedeeltelijk volgen. Deze aanpassing van de norm, als die er dan zou zijn, zal dan worden voorgelegd aan de EU-lidstaten voor besluitvorming. We zullen al snel 2020 zijn voor we daartoe komen. Dat is een beetje het kader. Nederland heeft dus een norm voorgesteld. Het hebben van een norm waar iedereen achter staat, zou een goede zaak zijn, maar de procedure is lopende.

Wat het standpunt van de sportsector betreft, zal ECHA een publieke consultatie starten op het moment dat het dossier door de wetenschappelijke comités ontvankelijk is verklaard. Wat we nu hebben, wordt aan de sporters voorgelegd. Zij hebben de kans, naar verwachting dit najaar, om daarop te reageren. Daarbij zal ook het standpunt van de sportsector duidelijk bevraagd worden.

Wat de producenten en de aanleggers van de kunstgrasvelden betreft, heeft Recytre, het beheersorganisme voor afvalbanden in België, in een persbericht van 24 september 2018 meegedeeld dat ze die verstrenging nu al ondersteunen. Ik citeer een stukje uit de persmededeling: "Uit alle wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat sporten op kunstgrasvelden met 'infill' van rubbergranulaat veilig is en dat de aanleg van zulke velden verder zonder problemen kan plaatsvinden. Om eventuele twijfel in de toekomst tegemoet te komen, stelt de Nederlandse overheid voor aan het ECHA om de huidige norm drastisch te verstrengen naar 17 Recytre mg/kg voor de som van de 8 belangrijkste PAK's." Als je weet wat de norm nu is, is dat wel een enorm verschil. Ik kom daar onmiddellijk nog op terug. "Recytre, en met ons heel de sector, steunt dit voorstel ten volle, in de overtuiging dat deze normen ook in het verleden al werden gehaald, maar vooral ook om naar de toekomst toe zekerheid te hebben dat alle nieuwe kunstgrasvelden conform strenge gezondheidsnormen zullen worden aangelegd." Ik denk dat dit een belangrijk gegeven is. Het duidt er ook op dat we snakken naar een norm, waarna er geen discussie meer zal zijn.

Het Nederlandse rapport vermeldt dat op basis van beschikbare gegevens in Europa momenteel circa 95 procent van het granulaat dat op kunstgrasvelden wordt gebruikt, zou voldoen aan de nieuw voorgestelde norm.

Sport Vlaanderen heeft de Vlaamse kunstgrasvelden geïnventariseerd. We zijn nu eindelijk aan 419 van de 431 velden waarvan we weten wat erop ligt. 275 velden

daarvan zijn ingestrooid met rubbergranulaat. Van 101 velden is de eigenaar of beheerder ingegaan op het aanbod van Recytyre/SGS om het kunstgrasveld te laten bemonsteren en het rubbergranulaat in het labo te laten onderzoeken. Alle 101 velden voldoen ruim aan de huidige normen. Wat de nieuw voorgestelde norm betreft, geeft de individuele optelsom van de 8 paks 8 resultaten van de 101 die iets hoger dan de nieuw voorgestelde norm van 17 milligram per kilogram uitkomen. Ter verduidelijking, voor we paniek hebben: het gaat hier om waarden tussen 17 milligram per kilogram en 20,6 milligram per kilogram.

Ik wil het nog eens even herhalen. Nederland stelt 8 paks en 17 milligram voor. Het maximum op een veld dat wij weten, is 20,6.

De huidige limieten zijn 100 milligram per kilogram voor twee PAK's en 1000 milligram per kilogram voor de zes andere PAK's. Het maximum dat we nu hebben is 21 milligram. We zitten dus ver onder de huidige norm. Er is maar een klein verschil van 2 procent met de andere, met andere woorden een heel beperkte overschrijding van de nieuw voorgestelde norm van 17 milligram per kilogram. Zoals gezegd is dit nog maar een voorstel en moet dit nog heel wat stappen door vooraleer we de effectieve nieuwe norm kennen. Het is mogelijk dat er een marge wordt genomen en dat alle velden daar dan onder vallen. In elk geval voldoet het overgrote deel van de velden nu dus al aan de voorgestelde strengere nieuwe norm, ook het rubbergranulaat dat op vandaag geproduceerd wordt.

Er zou dus enkel een impact zijn voor bestaande velden die nog niet aan de nieuwe norm zouden voldoen. Navraag leert dat de kostprijs van het verwijderen en opnieuw instrooien van een kunstgrasveld kan variëren van 50.000 euro tot 110.000 euro, afhankelijk van de grootte van het veld, het type van kunstgras, de shockpad en het type infillmateriaal dat men kiest. Indien men maar 2 of 3 procent slechter scoort dan de norm, kan men er bijvoorbeeld de helft van afhalen en vernieuwen, zodat de norm wordt bereikt. Dat is dus moeilijk in te schatten en het moet geval per geval bekeken worden.

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Kunt u er bij Sport Vlaanderen op aandringen dat die mededeling die u hier nu doet, ook wordt doorgestuurd naar alle ploegen?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik ben blij dat de heer Wynants nu zelf deze vraag stelt. Ik durfde dat al bijna niet meer omdat hij mij erop aansprak dat ik dat al vaak heb gedaan in de commissie.

Minister, u stelde dat uit het onderzoek bij het RIVM gebleken is dat het gebruik van granulaat niet gevaarlijk is voor de gezondheid, maar dat men toch adviseert om de norm laag te houden vanwege de ecologische risico's. Bij het RIVM gaat men volgens u niet aandringen om die norm voor rubbergranulaat en kunstgrasvelden te verstrengen, maar wel op 17 milligram per kilogram te brengen. Dat is op zich goed, als je weet van waar we komen. Ik herinner mij uit het onderzoek van de Universiteit Hasselt, en waarover professor Tytgat een opmerking heeft gemaakt, dat werd geadviseerd om zelfs tot onder de 10 milligram per kilogram te gaan. Daar zitten we toch nog een stukje van af.

Los daarvan lijkt het me wel vreemd dat het RIVM nu deze uitspraken doet. Sinds anderhalf jaar is er totaal geen nieuw doorslaggevend onderzoek geweest, en toch stellen ze nu voor om die norm zes tot zestig keer te verlagen. Wat mij betreft, duidt dat er net op dat ze het hele zaakje niet helemaal vertrouwen, als

het gaat om de schadelijkheid van die kankerverwekkende stoffen zoals de paks. Ik denk dat dit terecht is: in Styrol Butadieen Rubber (SBR) zit een heel scala aan gevaarlijke stoffen, zoals hormoonverstoorders en CMR-stoffen, persistente verontreinigers, zoals POP's en pcb's, die in het kader van de REACH-reglementering heel streng worden ingeperkt. Dat heeft alles te maken met mogelijke gezondheidsrisico's. In alle onderzoeken die men tot vandaag gedaan heeft, is alleen nog maar rekening gehouden met die paks en niet met die andere stoffen die ik net heb genoemd.

Ongeacht of er nu gevaarlijke stoffen in SBR zitten of niet, er treedt altijd milieuvervuiling op, want er zitten microplastics in. In Nederland heeft de branchevereniging Sport en Cultuurtechniek dat in mei 2017 kunnen vaststellen. Door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in SBR treedt er naast milieuvervuiling ook milieuverontreiniging op, onder andere door de uitloging van zink.

Mijn vraag aan u in dit verband is: zijn er bij de aanleg van de kunstgrasvelden met Vlaamse subsidies geen verborgen kosten te verwachten met betrekking tot de verspreiding van die microplastics en verontreinigende stoffen die een eventuele bodemsanering tot gevolg kan hebben? Voor wie zijn die kosten dan?

Daarbij aansluitend wil ik u vragen of het niet de hoogste tijd wordt om eens een grondige kosten-batenanalyse te maken van het gebruik van die SBR in sportvelden ten opzicht van alle andere beschikbare alternatieven zoals onder meer kurk, om in de toekomst gefundeerde aanschafkeuzes te kunnen maken. Ik heb die vraag al aan minister Schauvliege gesteld, maar ze verwees mij door naar u, minister. Daarom vraag ik u: kunnen we niet bekijken of er geen beter alternatief is voor de microplastics en rubberkorrels die verdwijnen in het milieu? Op een kunstgrasveld verdwijnt ieder jaar immers ongeveer 500 kg aan rubberkorrels, omdat ze aan schoenzolen blijven hangen of in de waterlopen terecht komen. Dat moet aangevuld worden en misschien moeten velden gesaneerd worden. Als we een kosten-batenanalyse maken, zal misschien blijken dat het toch beter is om kurk in te strooien voor die kunstgrasvelden.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik dank de vraagstelster voor deze interessante vraag en de minister voor het uitgebreid antwoord.

Mijnheer Moyaers, het is niet de N-VA die een verlaging voorstelt.

Bert Moyaers (sp.a): Ik zei niet de N-VA, maar het RIVM.

De voorzitter: Dat is dan bij dezen rechtgezet.

Peter Wouters (N-VA): Het is geen lange discussie waard, maar we stellen dat dus niet voor.

U wijst op de vervuiling van de bodem. We zouden dan dezelfde studie moeten maken voor meststoffen, die ook zeker de lokale voetbalvelden besmeuren.

Wat die kunstgrasvelden betreft, wil ik nog een andere aspect belichten. Verschillende die ik ken, zijn tot op de draad versleten: in het Antwerpse, en ook in eerste klasse, bijvoorbeeld Sint-Truiden. We kijken niet naar de gezondheidsaspecten daarvan. Er wordt dan op een soort beton gevoetbald, en dat is niet goed voor spierblessures en andere blessures. Minister, misschien moet er ook een norm gehanteerd worden in verband met het aanhouden van een bepaalde kwaliteit van kunstgras, zowel voor volwassen spelers als voor de jeugd? Pleintjesvoetbal is fantastisch voor de ontwikkeling, maar ik denk niet dat het goed is dat men er blijft op spelen.

Bart Caron (Groen): Minister, dit dossier kent een merkwaardige evolutie: ik heb hierover zelf, net als de heer Moyaers, al verschillende vragen gesteld, ook in de commissie Leefmilieu. Laten we zeggen dat het een heel moeilijke discussie zal blijven omdat het gaat over het voorzorgsprincipe. We kunnen niet voldoende hard maken hoe risicovol het rubbergranulaat dat we vandaag gebruiken nu juist is.

Er zijn in Europa verschillende REACH-normen voor het hergebruik van rubber, afhankelijk van de toepassing van dat rubber. Er zijn bijvoorbeeld strengere normen voor rubberen tegels op speelpleintjes dan voor de rubberkorrels die in grasvelden worden gebruikt. Dat roept natuurlijk wel vragen op. Ben je dan minder beveiligd als je voetbalt dan als je op een speelpleintje rondloopt? Het geeft aan dat er twijfel is, dat er discussie is, en de onderzoeken maken het hard of net niet voldoende hard, zoals je wilt. Dat is heel moeilijk.

Wat mij wel pleziert, is dat Recytyre voor een stuk meegaat in die redenering. Een jaar geleden wilden ze nog meegaan in een normering van 20,1 milligram per kilo, en nu gaan ze ook mee in het Nederlandse voorstel van 17 milligram voor twee paks. De oude normen zijn: 100 milligram per kilo voor twee soorten paks en 1000 milligram per kilo voor de overige zes soorten paks. Het zijn belangrijke verstrengingen. Ik roep u op, minister, om op het moment dat u in een Europese raad van de ministers van Sport zult zitten, dat ook mee te verdedigen. Ik vind dat een minimale stap die wij met Vlaanderen moeten zetten, wat onze Nederlandse vrienden voorstellen. Ik neem aan dat zij geen oenen zijn en dat wij dat voorstel kunnen steunen. Het is niet het ideale en het beantwoordt naar mijn mening ook niet helemaal aan het voorzorgsprincipe, maar laat ons zeggen dat we ook pragmatisch moeten zijn in het leven en dat we een belangrijke stap vooruit zetten. Mijn vraag is om dat te steunen, minister. Er is immers ook uitspoeling door regen en uitloging van stoffen die op andere plekken in het leefmilieu terechtkomen. Als we het niet kunnen controleren, laat het ons dan ook vermijden. Nu hebben ze een tussenweg. Ik denk dat dat een belangrijke stap vooruit zou zijn.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Wynants, ik stel voor dat we een communicatie doen op het moment dat er iets goedgekeurd is.

Collega Caron, u vraagt om de Nederlanders te steunen. Ik ben ook zo slim om te luisteren naar wat mogelijke andere expertencommissies brengen, en om dan te kijken wat algemeen gedragen wordt als wetenschappelijk ondersteund.

Ik ben het met jullie eens dat er geen risico mag en moet worden genomen. Ik heb geen standpunt. Alles wat standpuntbepaling betreft, heb ik eruit gelaten, omdat het onderzoek niet afgerond is. Ik wil eerst een afgerond onderzoek. Dan zal ik dat met hand en tand verdedigen, maar niet ervoor. Nederland doet een streng voorstel. Laat ons kijken wat andere wetenschappers naar voren brengen. En laat ons dan hopen dat we tot een norm komen, waardoor we stoppen met paniek te zaaien en ons van alles in te beelden wat er nog zou kunnen gebeuren, want daar heb ik mijn buik van vol. We mogen dat niet meer doen. Als er wetenschappelijke ondersteuning is die voldoende duidelijk is, en die gestart is bij de strenge norm die Nederland voorstelt, die dan wetenschappelijk gevolgd wordt of misschien een beetje bijgeschaafd wordt, dan zal dat, vergeleken met de norm die er vandaag is, altijd een serieuze verstrenging zijn. En als de sector het dan zelf nog mee steunt, dan zeg ik dat we in dit dossier gevorderd zijn.

Ik zal na de afronding van de studies, voordat ik een standpunt opneem in de bespreking, op basis van de informatie die we hebben en met de wetenschappelijke ondersteuning die ik kan krijgen, een standpunt innemen. Ik denk dat het beter is dat we de informatie dan pas breder bekend maken. Want stel je voor dat ze

zeggen dat er geen enkele reden is om een afwijking van 2 procent wel of niet toe te staan. Dan kan dat betekenen dat je de investering wel of niet moet doen. Ik weet het niet. Het kan best zijn dat ze zeggen dat 18 nog te weinig is en dat we verder moeten gaan. Daarom heb ik in mijn standpunt uitdrukkelijk geen enkel standpunt ingenomen. Ik denk dat deze vraagstelling ook een puur informatieve vraag betrof, en geen standpuntbepaling.

Zodra er een norm is, roep ik op om de discussie eindelijk te stoppen en de paniekzaaiërij die er hier en daar is, tegen te spreken. Want anders gaan we allemaal naar grasvelden. Dat kan ook. Dat deden we vroeger. Maar velen van ons hebben in hun jonge jaren op grasvelden gespeeld waar tegen december al lang geen gras meer op stond, doordat er 25 ploegen op dat veld speelden. In de winter waren die dan ook keihard bevroren en was dat puur beton. Je vroeg je dan af of je op het pleintje om de hoek aan het spelen was, waar je geen noppen onder je schoenen deed. Dat was niet ideaal. Ik ga dus akkoord met uw opmerking over de kwaliteit, collega Wouters. Je ziet ook een enorme evolutie in de kwaliteit van de kunstgrasvelden. Maar dat is de verantwoordelijkheid van de ploeg. Het ene grasveld is het andere niet. Er zijn velden van amateurclubs waar ik doodgraag op zou gaan sjotten, omdat het er zo'n lekker malse 'pelouse' uitziet. Maar in de meeste gevallen vind ik die kunstgrasvelden een zeer mooi alternatief voor wat er klassiek geboden wordt. Als je een technische voetballer bent, houd je van kunstgrasvelden, want de bal botst daar veel minder vaak verkeerd.

Ik rond af, voorzitter. Laat ons wachten op de informatie. Laat ons hopen dat we samen achter een norm kunnen staan, maar laat ons alle onderzoek afwachten. Ik ben het ermee eens dat het kwaliteit moet blijven, maar dat is de verantwoordelijkheid van de clubs. Ik ben het er ook mee eens dat het een moeilijke discussie is. Ik denk dat er grote stappen zijn gezet. Laat ons nog heel even wachten om te zien wat Europa uiteindelijk gezamenlijk beslist. U vindt in mij in elk geval iemand die het mee nauw zal opvolgen, en niet automatisch voor de soepelste norm zal pleiten.

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Het was inderdaad een puur informatieve vraag. Ik weet dat als de minister meer informatie heeft, hij die ons snel zal meedelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.